

Mirar al mirall

El llibre de Xavier Lloveras aplega 119 articles sobre obres de literatura europea contemporània, especialment franceses, italianes i catalanes. Són articles de qui ha treballat a tots els obradors literaris imaginables: poeta (premi Carles Riba, 1985), traductor, corrector d'estil, director editorial, llibreter i crític. I la seva experiència es nota.

La brevetat de molts d'aquests textos pot fer pensar que som davant d'una safata de canapès literaris i no davant d'un filet Wellington d'aquells amb què hom desitjaria, si pogués, alimentar-se. Els articles, certament, són breus, però amb una substancial capacitat de síntesi que no fa enyorar l'extensió. L'edició, a més —ordre alfabètic d'autors, "Índex onomàstic" — el converteix en un potencial llibre de consulta per a qui vulgui saber alguna cosa de l'obra que està llegint. Recomano, en conseqüència, no allunyar-lo del nostre espai de lectura. Amb aquests elogis no suggereixo que el llibre sigui infal·libre —no em sembla pertinent, per exemple, el menyspreu amb què tracta la poesia de Marià Manent— sinó que ens pot ser útil i que té virtuts que val la pena subratllar.

D'entrada, està ben escrit. Si l'objectiu fos una història de la literatura potser això no seria imprescindible, però sí el que es vol comunicar és l'experiència d'una lectura, la qualitat literària no és una manera elegant d'empaquetar la informació, sinó l'única manera de comunicar la complexitat del que s'ha experimentat. Cal fer-ho, en els elogis i en les desqualificacions. Entre les darreres —n'hi ha moltes per triar— per explicar una obra que confon la complexitat amb la complicació, escriu: "Si Txèkhov deia que el clau que surt al primer capítol ha de servir perquè al final s'hi pengi el protagonista, els claus que Tournier enfonsa a les seves obres han d'aguantar tants cadàvers que estan a punt d'es-

querdar les parets". Potser això no fa veraç l'opinió, però la fa transparent i atractiva.

Certament també, en aquests textos el lector només hi trobarà asseveracions —"el crític només constata"— i no, pròpiament, demostracions i anàlisis, però el lector identificarà fàcilment què diu i per què ho diu. Ho fa a propòsit d'algunes qüestions que l'interessen especialment—els gèneres literaris, la qualitat de les traduccions o les literatures del jo— però val la pena fixar-se en els criteris amb què valora les obres. Aquests criteris no responen a una determinada concepció d'aquella informació que només la literatura genera —el que se'n podria dir una "poètica"— sinó que s'adapta al tipus d'obra de què parla, que és, d'altra banda, el més habitual. Lloveras reitera, sovint, dos criteris per avaluar una obra: primer, la creativitat renovadora del pensament —i de la forma— en direcció contrària a l'amanerament, al lloc comú o a la retòrica artificiosa. Per això detesta les obres que s'orienten "cap al tòpic del dia, cap a la frase mastegada, cap a la imatge envilida: és la crida gairebé irresistible de l'obvietat". Té raó i, en general, aplica bé el criteri. I, el segon, la qualitat de l'escriptura. Ho diu perquè creu que una obra no s'ha de jutjar pel que hi ha d'explícit en un text —a vegades, una nimietat— sinó pel que una forma literària és capaç d'expressar en un argument. Ho diu així: "D'una obra no ens interessa el tema [l'argument, de fet] sinó la forma [...] una sèrie d'objectes verbals d'una perfecció admirable, amb invenció, mobilitat, força i intel·ligència literària." Un criteri essencial en literatura perquè de l'estil en depèn la informació. *El mirall dels llibres* és, certament, una obra brillant i potser algun lector trobarà que, com diu el refrany, "no és or tot el que lluu", però, certament també, en aquest llibre, d'or n'hi ha.

Xavier Lloveras

El mirall dels llibres

XAVIER LLOVERAS

Col·lecció Josep Pla, 39
Diputació de Girona, 2017
314 pàgines
19 euros